

کارشناس «آتیه‌نو» به پرسش‌های شرکای اجتماعی پاسخ می‌دهد

بازنشستگی از مشاغل سخت و زیان‌آور، بدون اعمال شرط سنی

سازمان تأمین اجتماعی به‌عنوان بزرگ‌ترین سازمان بیمه‌گر کشور با جامعه‌عظیمی از مخاطبان در ارتباط است که غالباً با قواعد و قوانین این سازمان بزرگ آشنایی کافی ندارند. «آتیه‌نو» تلاش

گزارش

- تقسیم مجدد بدهی‌های اجرایی تبدیل به حال شده
- میزان افزایش دستمزد کارگران رستوران‌ها
- حکم بازداشت حقوق بابت بدهی اجرایی
- مستمری بازماندگان با سابقه کمتر از ۱۰ سال

احمد فاضلی

کارشناس-مدیر تأمین اجتماعی

۱۹ سال است که در یکی از مشاغل سخت و زیان‌آور شهرداری یکی از شهرهای استان همدان شاغل و بیمه‌شده تأمین اجتماعی غیر شمول قانون کار هستیم. با توجه به اینکه ۴۵ سال سن دارم، آیا بعد از اتمام ۲۰ سال سابقه بیمه پردازی می‌توانم بازنشسته شوم و آیا نیاز به شرط سنی دارد؟

خیر، شاغلان مشاغل سخت و زیان‌آور که در کلیه وزارتخانه‌ها و شرکت‌ها و شهرداری‌ها و بانک‌ها شاغل بوده و بیمه‌شده تأمین اجتماعی هستند (اما مشمول قانون کار نیستند) چنانچه در زمان درخواست بازنشستگی در شغل سخت و زیان‌آور شاغل باشند، در صورت داشتن حداقل ۲۵ سال سابقه پرداخت حق بیمه - که ۲۰ سال آن مربوط به اشتغال در مشاغل سخت و زیان‌آور است - بدون اعمال شرط سنی می‌توانند بازنشسته شوند. ضمناً با توجه به انجام وظایف و در جات مختلف، به ازای هر یک سال خدمت در مشاغل درجه یک، یک ماه سابقه ارفاقی و مشاغل درجه (۲) به ازای هر یک سال خدمت، دو سال سابقه ارفاقی و مشاغل درجه (۳)، به ازای هر یک سال خدمت، سه ماه سابقه ارفاقی (حداکثر پنج سال سنوات ارفاقی) تعلق می‌گیرد.

قبلاً کارفرمای یک کارگاه تولیدی بودم و هفت نفر پرسنل داشتم که به علت ورشکستگی کارگاه را تعطیل کرده و سپس در یک مؤسسه دولتی شاغل شده‌ام. چون در یکی از شعب تأمین اجتماعی بدهی اجرایی دارم و به علت مشکلات مالی قادر به پرداخت آن نبوده‌ام، اخیراً از اجرائیات شعبه تأمین اجتماعی بابت بدهی اجرایی، حکم بازداشت حقوقم به محل کار فعلی من ابلاغ شده است. آیا این اقدام سازمان تأمین اجتماعی وفق مقررات است؟

بله، طبق آیین‌نامه اجرایی ماده (۵۰) قانون تأمین اجتماعی کارفرمایی که بدهی اجرایی دارد اگر نسبت به ترتیب پرداخت آن تمکین نکند، اجرائیات سازمان تأمین اجتماعی بعد از مالیاتی و شناسایی اموال مدیون نزد اشخاص ثالث، می‌تواند معادل بدهی اجرایی از اموال مدیون نزد شخص ثالث را توقیف کند که یکی از این موارد ماده (۴۳) آیین‌نامه مذکور است. در این رابطه بازداشت مزد و حقوق مدیون به اداره یا مؤسسه محل کار مدیون (شخص ثالث) ابلاغ می‌شود و اداره یا مؤسسه محل کار بدهکار مکلف است تا استهلاك بدهی مدیون نسبت به کسر مبلغ بازداشت شده، از پرداخت حقوق یا مستمری مدیون خودداری کرده و نسبت به واریز آن به حساب سازمان تأمین اجتماعی اقدام کند. در غیر این صورت مؤسسه متبوعه مسئول خواهد بود و اجرائیات سازمان تأمین اجتماعی می‌تواند به استناد ماده (۳۹) آیین‌نامه مذکور با صدور برگ لازم‌الاجرا نسبت به توقیف اموال شخص ثالث اقدام کند. البته طبق تبصره ماده (۴۳) آیین‌نامه فوق‌الذکر بازداشت بیش از یک چهارم حقوق یا مستمری بازنشستگی و یا از کارافتادگی و بیش از یک چهارم حقوق یا دستمزد شاغلان معیل و بیش از یک سوم حقوق و یا دستمزد شاغلان مجرد ممنوع است.

پدرم که اخیراً فوت کرده است، قبل از فوت به صورت مرتب ۱۲ سال سابقه بیمه پردازی مشاغل آزاد با نرخ ۱۸ درصد داشت. قرار است مستمری بازماندگان برای مادرم و برادر ۱۰ ساله‌ام توسط شعبه مربوطه تأمین اجتماعی برقرار شود. سؤالم این است آیا مادرم غیر از مستمری ماهانه می‌تواند کمک هزینه کفن و دفن نیز دریافت کند؟

خیر، کمک هزینه کفن و دفن که میزان آن معادل حداقل دستمزد ماهانه کارگر عادی مصوب شورای عالی کار در سال فوت بیمه‌شده است، به بازماندگان بیمه‌شده اجباری و اختیاری و توافقی و قالیبافی و کارگر ساختمانی و رانندگان و مقرری‌گیر بیمه بیکاری (در حال دریافت مقرری) و مستمری‌گیری که از مستمری او دو دصد درمان کسر می‌شود، تعلق می‌گیرد و در مورد بیمه‌شده متوفی که سابقه بیمه پردازی او صرفاً بیمه صاحبان حرف و مشاغل آزاد است، بازماندگان مشمول دریافت کمک هزینه کفن و دفن نیستند. ضمناً یکی از خدمات غیر حضوری سازمان تأمین اجتماعی، پرداخت غیر حضوری کمک هزینه کفن و دفن است.

کارگاه تجاری و چوب‌بری در یکی از شعب تأمین اجتماعی دارای پرونده مطالباتی است و مدت دو سال تعطیل بوده، اما از حدود ۱۰ ماه قبل و هم‌زمان با اشتغال من، کارگاه مجدداً فعال شده است. چون کارفرما از بیمه کردن من خودداری می‌کرد موضوع اعتراض خود را از طریق سامانه خدمات غیر حضوری سازمان تأمین اجتماعی مطرح کردم و در اسفندماه سال ۱۴۰۱ بازرس تأمین اجتماعی به کارگاه مراجعه و من در آن زمان سابقه خودم در کارگاه مذکور را هفت ماه اعلام کردم. سپس از اینکه تأمین اجتماعی بدهی کارگاه را به کارفرما ابلاغ کرد اطلاع پیدا کردم که شعبه تأمین اجتماعی موقع محاسبه حق بیمه، سابقه من را فقط یک ماه در نظر گرفته است. در این خصوص نیاز به راهنمایی دارم.

طبق مقررات، کارگاهی که در تأمین اجتماعی دارای پرونده مطالباتی است و در آخرین گزارش بازرسی، کارگاه فاقد کارگر و یا تعطیل اعلام شده، در بازرسی بعدی اگر دارای کارگر باشد، موقع محاسبه بدهی کارگاه، سابقه کارگر حداکثر تا یک ماه به عقب برگشت می‌شود و شما برای احراز شش ماه دیگر از سابقه خود می‌توانید با مراجعه به واحد نام‌نویسی و حساب‌های انفرادی شعبه مربوطه از طریق بخشنامه ادعای سابقه بیمه‌شدگان پیگیری کنید.

سه سال است با اخذ مجوز از سازمان نظام کاردانی ساختمان به‌عنوان معمار تجربی در کارهای ساختمانی اشتغال به کار دارم. با توجه به اینکه ۴۸ سال سن دارم و متأهل هستم، آیا معمار تجربی ساختمان می‌تواند بیمه تأمین اجتماعی شود؟

بله، طبق بخشنامه صادره توسط سازمان تأمین اجتماعی، یکی از گروه‌های بیمه‌های توافقی، بیمه کاردان‌ها و معماران تجربی است که با معرفی سازمان نظام کاردانی ساختمان و نمایندگی‌های آن در استان‌ها، اگر متقاضی فاقد رابطه مزدگیری بوده و تحت پوشش نظام بیمه‌ای خاص دیگری نباشد چنانچه حداکثر ۵۰ سال سن داشته باشد (در صورت داشتن بیش از ۵۰ سال باید معادل سن اضافی سابقه قبلی پرداخت حق بیمه داشته باشد) می‌تواند با رعایت سایر شرایط در زمره بیمه‌های توافقی قرار گیرد. نرخ حق بیمه مثل سایر بیمه‌شدگان توافقی به میزان ۲۷ درصد است و تعهدات سازمان تأمین اجتماعی در قبال بیمه‌شدگان معماران تجربی، شامل تعهدات بلندمدت مستمری‌های بازنشستگی و از کارافتادگی و بازماندگان و تعهدات کوتاه‌مدت از قبیل کمک هزینه ازدواج بلاعوض، کمک هزینه کفن و دفن، کمک هزینه سفر بیمه‌شده بیمار و همراه او، پرداخت هزینه وسایل کمک پزشکی پروتز و ارتوز و آندوپروتز و انجام خدمات درمانی است که این خدمات در مراکز درمانی ملکی و استیجاری سازمان تأمین اجتماعی بدون اخذ فرانشیز و به صورت رایگان انجام می‌گیرد.

شرکت پیمانکاری ساختمانی برای ساخت در مانگاه، قرارداد با واگذارنده کار منعقد کرده است. از آنجایی که پیمانکار در طول اجرای دوره قرارداد، طبق پرونده مطالباتی فاقد بدهی قطعی و نسبت به ارسال لیست کارکنان خود و پرداخت حق بیمه آن‌ها اقدام کرده بود، پس از ارائه تعهدنامه کتبی مبنی بر حسابرسی از دفاتر قانونی پیمانکار، مفاد حساسات قرار داد مربوطه را از شعبه تأمین اجتماعی دریافت کرده است. بعد از مدتی بر اساس تعهد اخذ شده، توسط تأمین اجتماعی از دفاتر قانونی شرکت حسابرسی به عمل آمده و پس از محاسبه بدهی و ابلاغ آن به پیمانکار و متعاقب اعتراض و رسیدگی در هیأت‌های بدوی و تجدیدنظر، در نهایت بدهی به مرحله صدور اجرائیه رسیده است. پس از درخواست تقسیت بدهی اجرایی و صدور تقسیت‌نامه و پرداخت چند قسط، به علت عدم پرداخت بقیه اقساط در سررسیدهای مربوطه، بدهی تبدیل به حال شده که با مساعدت سازمان تأمین اجتماعی مجدداً تقسیت شده است، اما بعد از تقسیت مجدد چون میزان هر قسط رقم بالایی بود، برای بار دوم موفق به پرداخت چند قسط نشد و بدهی مجدداً تبدیل به حال شد. در سال ۱۴۰۱ نیز بر اساس بخشنامه سازمان تأمین اجتماعی برای بار دوم بدهی تبدیل به حال شده را در هفت قسط و تا آخر اسفندماه تقسیت کردیم و پس از پرداخت دو قسط به دلیل مشکلات مالی و عدم پرداخت قسط سوم در سررسید مربوطه، بدهی مجدداً تبدیل به حال شده است. حال اطلاع پیدا کرده‌ایم که سازمان تأمین اجتماعی در سال ۱۴۰۲ دستورالعمل جدیدی مبنی بر تقسیت بدهی‌های اجرایی صادر کرده است. لذا با توجه به اینکه بدهی اجرایی شرکت دو بار تبدیل به حال و مجدداً تقسیت شده، آیا طبق بخشنامه اخیر می‌توانیم برای بار سوم از این امتیاز بهره‌مند شویم؟

با توجه به نام‌گذاری سال ۱۴۰۱ از سوی مقام معظم رهبری به‌عنوان سال تولید، دانش‌بنیان و اشتغال‌آفرین، سازمان تأمین اجتماعی در سال گذشته در اجرای منویات رهبر معظم انقلاب، با تقسیت مجدد بدهی‌های اجرایی تبدیل به حال شده بر اساس درخواست مدیون، تا آخر سال ۱۴۰۱ موافقت کرده است. چون سال ۱۴۰۲ نیز از سوی مقام معظم رهبری، سال «مهار تورم و رشد تولید» نام‌گذاری شده، سازمان تأمین اجتماعی اخیراً طی بخشنامه‌ای اعلام کرده که در این سال و در راستای رضایتمندی بیشتر شرکای اجتماعی و تسهیل در امور کارآفرینان، بر اساس مصوبه هیأت‌مدیره تأمین اجتماعی، چنانچه بدهی مدیون در واحد اجرائیات شعبه تأمین اجتماعی قبلاً در دو مرحله تبدیل به حال و تقسیت شده (مثل شرکت شما) و مدیون توان پرداخت اقساط را نداشته است، پس از ارائه مدارک و مستندات لازم و احراز عدم توانایی پرداخت اقساط از سوی اداره کل استان مربوطه و با مجوز اداره کل، درخواست تقسیت مجدد بدهی تبدیل به حال شده صرفاً تا پایان سال ۱۴۰۲ امکان‌پذیر است. در این ارتباط اگر مدیون حداقل ۲۰ درصد از بدهی اجرایی را به‌عنوان پیش‌پرداخت به‌صورت نقدی تأدیه کند، مابقی بدهی با اخذ تضامین معتبر از قبیل ضمانت‌نامه بانکی و یا وثیقه ملکی و یا چک صیادی حداکثر در ۲۴ قسط ماهانه تقسیت می‌شود. مالک و کارفرمای یکی از رستوران‌های درجه یک در کرج هستیم و ۱۰ نفر بیمه‌شده دارم. با توجه به اینکه صنف رستوران‌ها دارای دستمزد مقطوع هستند، اطلاع پیدا کرده‌ام که سازمان تأمین اجتماعی غیر از افزایش اولیه دستمزد مقطوع صنوف مختلف از اول سال ۱۴۰۲، مجدداً این دستمزد را افزایش داده است. در این خصوص نیاز به کسب اطلاعات بیشتری دارم. علاوه بر این، در راستای ارتقای سطح رضایتمندی کارگران شاغل در کارگاه‌های مشمول قانون تأمین اجتماعی که دارای دستمزد مقطوع هستند، سازمان تأمین اجتماعی به استناد مصوبه مورخ ۱۴۰۲/۳/۶ هیأت‌امنا، اعلام کرده که از اول سال ۱۴۰۲ ضریب دستمزد کارکنان شاغل در مشاغل صنفی که دارای دستمزد مقطوع هستند صرفاً به میزان پنج درصد افزایش می‌یابد.

خانم ۴۲ ساله با ۲۷ سال سابقه بیمه پردازی به سازمان تأمین اجتماعی هستیم. نظر به اینکه به علت مشکلات خانوادگی و جسمی قادر به ادامه کار نیستیم، آیا می‌توانم با توجه به سن و سابقه‌ام بازنشسته شوم؟

زنان بیمه‌شده با داشتن حداقل ۴۲ سال سن و ۲۰ سال سابقه پرداخت حق بیمه، به شرطی که در زمان درخواست بازنشستگی بیمه‌پرداز اجباری باشند می‌توانند با ۲۰ روز حقوق بازنشسته شوند، اما با توجه به اینکه یکی از شرایط بازنشستگی زنان، داشتن ۴۵ سال تمام سن و ۳۰ سال سابقه پرداخت حق بیمه است لذا به شما پیشنهاد می‌شود با ادامه اشتغال و رسیدن به ۳۰ سال سابقه پرداخت حق بیمه و با ۴۵ سال سن و با حقوق کامل بازنشسته شوید. چنانچه قادر به ادامه کار نیستید می‌توانید بقیه سه سال سابقه خود را با بیمه اختیاری و نرخ ۲۷ درصد و یا با یکی از نرخ‌های ۱۴، ۱۲ و ۱۸ درصد بیمه زنان خانه‌دار، به تدریج به ۳۰ سال و سن را به ۴۵ سال رسانده و با حقوق کامل بازنشسته شوید.

قبلاً کارفرمای یک کارگاه تولیدی بودم و هفت نفر پرسنل داشتم که به علت ورشکستگی کارگاه را تعطیل کرده و سپس در یک مؤسسه دولتی شاغل شده‌ام. چون در یکی از شعب تأمین اجتماعی بدهی اجرایی دارم و به علت مشکلات مالی قادر به پرداخت آن نبوده‌ام، اخیراً از اجرائیات شعبه تأمین اجتماعی بابت بدهی اجرایی، حکم بازداشت حقوقم به محل کار فعلی من ابلاغ شده است. آیا این اقدام سازمان تأمین اجتماعی وفق مقررات است؟

بله، طبق آیین‌نامه اجرایی ماده (۵۰) قانون تأمین اجتماعی کارفرمایی که بدهی اجرایی دارد اگر نسبت به ترتیب پرداخت آن تمکین نکند، اجرائیات سازمان تأمین اجتماعی بعد از مالیاتی و شناسایی اموال مدیون نزد اشخاص ثالث، می‌تواند معادل بدهی اجرایی از اموال مدیون نزد شخص ثالث را توقیف کند که یکی از این موارد ماده (۴۳) آیین‌نامه مذکور است.

در این رابطه بازداشت مزد و حقوق مدیون به اداره یا مؤسسه محل کار مدیون (شخص ثالث) ابلاغ می‌شود و اداره یا مؤسسه محل کار بدهکار مکلف است تا استهلاك بدهی مدیون نسبت به کسر مبلغ بازداشت شده، از پرداخت حقوق یا مستمری مدیون خودداری کرده و نسبت به واریز آن به حساب سازمان تأمین اجتماعی اقدام کند. در غیر این صورت مؤسسه متبوعه مسئول خواهد بود و اجرائیات سازمان تأمین اجتماعی می‌تواند به استناد ماده (۳۹) آیین‌نامه مذکور با صدور برگ لازم‌الاجرا نسبت به توقیف اموال شخص ثالث اقدام کند. البته طبق تبصره ماده (۴۳) آیین‌نامه فوق‌الذکر بازداشت بیش از یک چهارم حقوق یا مستمری بازنشستگی و یا از کارافتادگی و بیش از یک چهارم حقوق یا دستمزد شاغلان معیل و بیش از یک سوم حقوق و یا دستمزد شاغلان مجرد ممنوع است.